

syna viventibus, quales sunt fratres minores.

816. *Malevolis ac otiosis pauperibus omnino nihil est dandum.* — Porro malevolis, et otiosis pauperibus penitus nihil dandum esse, communiter docent doctores post sanctum Thomam, et sanctum Augustinum; quia eleemosyna hujusmodi pauperibus scandatum, occasio peccati, et ruina animæ est, eo quod eleemosynæ innitentes, in desidia, otio, et aliis vitiis, quorum fecunda mater, et nutrix, ipsiusque diaboli pulvinar, et sponsa, otium est, pergere vivant, non sine magno proprio, et alieno, etiam reipublicæ detrimento; ut proin merito dixerit sanctus Augustinus in epist. 84. ad Vincentium donatistam: « Melius esurienti panis tollitur, si de cibo securus justitiam negligat, quam esurienti panis frangitur, si injustitia seductus acquiescat. » Accedit Verbum divinum *Eccli. xii, 5 et 6. Da bono, et non receperis peccatorem. Benefac humili, et non dederis impio: prohibe panes illi dare.*

817. *Cæteris paribus fœminæ præferuntur maribus.* — Cæteris paribus fœminæ pauperes præ masculis sunt juvandæ, præsertim vero pauperes moniales. Menochius, loc. cit. n. 7. et seqq.; Baldus, in l. *Multis.* in fine, ff. *de Statu hominum*, et alii. Rationem dant, quia fœminis paupertas periculosior est, quam masculis.

818. *Relicta pro pauperibus non potest executor uni soli dare.* — Resp. II. Quando testator disponit in plurali, ut quædam distribuantur inter pauperes, regulariter non possunt executores uni soli relicta dare, sed debent proportionaliter in plures distribuere. Felinus, in can. *Omnes leges*, dist. 1; Baldus, in l. I. n. 19. c. *de Sacris eccles.*; Jason, in l. *Gallus*. § *Quod si is.* n. 12. ff. *de Liber. et posthum.* et alii citati a Menochio loc. cit. n. 24. contra nonnullos alios apud eundem Menochium. Ratio est, quia ita esse presumitur voluntas testatoris in plurali loquentis.

819. *Et universaliter nulli plura quam necesse habet.* — Resp. III. Largiendo relicta pauperibus non possunt executores uni soli plus dare, quam necessarium habet divus Thomas, 2. 2. q. 32. a. 10; Menochius, loc. cit. n. 29. et communis aliorum docentium pauperi superfluum dare vitium esse. Non enim datur eleemosyna, ut pauper dives efficiatur, sed ut necessaria habeat.

820. *Quomodo exequenda dispositio pia:*

Volo, ut hæc applicentur pro Dei gloria; vel salute animæ meæ. — Quæritur VIII. Quomodo habere se debeant executores? si testator dicit: « Volo, ut hæc impendantur pro salute animæ meæ vel pro Dei gloria. » Resp. In hoc casu satisfacere executores, si relicta applicent uni vel pluribus piis causis, inter quas haud dubie etiam sunt pauperes; adeo ut in simili casu etiam uni soli pauperi tota relicta substantia dari queat, si eadem indiget. Menochius, loc. cit. n. 1. et communis aliorum. Ratio est, quia revera satisfit voluntati defuncti; cum quidquid pro causa pia sive una, sive pluribus expenditur, ad Dei gloriam, et animæ salutem cedat.

821. *Executores tenentur facere inventarium, et reddere rationem expensorum, etsi id remiserit testator.* — Tandem circa executores notandum, quod ante executionem factam teneantur reddere rationem acceptorum, et expensorum, etiamsi testator id remiserit, vel prohibuerit, ne executor ad reddendam rationem cogeretur. Molina, disp. 251, n. 8; Pirhing, h. t. ad finem; Sylvester, §. *Testamentum*. 2, q. 8, circa finem. arg. Clem. un. h. t. et Authen. *Licet. c. de Episcop. et cleric.* juncta novell. 131. Ratio est, quia exactio hujusmodi est munus publicæ potestatis introductum ob bonum commune, unde a privato testatore impediri nequit.

TITULUS XXVII.

De Successionibus ab intestato.

1. *Ratio ordinis.* — Duplici via acquirunt homines hæreditatem defuncti, videlicet « vel ex testamento, vel ab intestato. » § fin. *Instit.* *Per quas personas nob. acquir.* ita tamen ut quandiu hæreditas ex testamento adiri potest, successio ab intestato locum non habeat, l. *Quandiu.* 89. ff. *de Reg. jur.* et l. *Antequam.* 8. c. *Communia de Successione.* Hinc compiler juris canonici postquam egit de testamentis, et competente ex eis successione, recte agit de successionibus ab intestato.

§ I.

DE NATURA, ET DIVISIONE SUCCESSIONIS AB INTESTATO: UBI ETIAM DE COMPUTATIONE CONSANGUINITATIS GRADUUM IN EA OBSERVANDA.

2. *Intestatus, quis dicatur?* — Pro faciliori notitia successionis ab intestato notandum prius, quod intestatus ille dicatur: « Qui vel omnino testamentum non fecit, aut non jure (id est non legitime seu valide) fecit, aut id, quod fecit, ruptum, irritumque factum est, aut si ex eo nemo hæres extiterit, » juxta verba Justiniani prin. *Instit. de Hæreditat. quæ ab intestat.* Qui igitur tali succedit, dicitur intestato, seu ab intestato succedere, et hæres ab intestato vocatur. Nec recert, an quis noluerit, aut non potuerit facere testamentum, quibus enim quoad effectus successionis pro intestato habetur: « Nam licet, qui testari non potuit, proprie non sit intestatus, puta impubes, furiosus, vel cui bonis interdictum est: tamen hos quoque pro intestatis accipere debemus, » ait Ulpianus, l. I. prin. ff. *de Suis et legitim. H. N.*

3. *Successio ab intestato definitur.* — Quæritur I. Quid, et quotuplex sit successio ab intestato? Resp. I. Est acquisitio hæreditatis absque testamento, vel dispositione hominis legibus debita. tot. tit. ff. « Si quis ommissa causa testam. dicitur acquisitio hæreditatis » loco generis. Dicitur « Absque testamento » per quod differt a successione ex testamento. Additur: « Vel dispositione hominis legibus debita; quibus verbis differt ab acquisitione hæreditatis per pactum vel renuntiationem cum consensu illius, de cujus hæreditate agitur, factam: hæc namque ex speciali dispositione et conventionem hominum inter se acquiritur: successio ab intestato autem absque ulla hominis dispositione legibus debetur: unde et successio legitima: ipsaque hæreditas ab intestato acquisita, legitima, id est, legibus debita vocatur lib. III. § 2. ff. *Pro socio.* l. *Legitimam.* 8. ff. *de Hæreditat. petit.* et l. *Quandiu.* 89. ff. *de Reg. jur.*

4. *Est duplex: una in stirpes, altera in capita.* — Resp. II. Successio ab intestato duplex est, seu potius dupliciter fit in capita nempe, et stirpes. Successio in capita fit, et est, quando plures ejusdem gradus personæ æqualiter succedunt, ita ut una de hæreditate plus non accipiat, quam altera, totque fiant portiones seu partes hæreditatis æquales, quot sunt capita, seu personæ: ob quod successio in capita, dicitur. novell. 118.

cap. III. in fine. Successio in stirpem, seu stirpes fit, et est, qua unus, vel plures nulla habita ratione multitudinis vel paucitatis personarum, loco alterius ita succedunt, ut omnes simul, sive multi sive pauci sint, tantam portionem de hæreditate accipiant, quantum accepisset ille, cuius loco succedunt: quamvis dein talem portionem inter se æqualiter ac in capita dividant. Exemplum est in casu, quo pater intestatus, moriens duos liberos, ac sex nepotes ex filio prædefuncto relinquit: hoc in casu sex nepotes succedunt in stirpem, id est in locum sui patris, a quo tanquam stirpe proveniunt, ac omnes plus non accipiunt quam pater eorum, si viveret, accepisset, tantum nempe, quantum quivis ex duobus fratribus suis adhuc viventibus. Eandem portionem acciperent, si plures, vel pauciores essent nepotes v. g. duodecim, vel duo aut tres, vel unus, § *Cum filius.* 6. et § fin. *Instit. de Hæredit. quæ ab intest. et Authen. In successionem. c. de Suis et legitim.*

5. *Ordo succedentium in linea recta.* — Quæritur II. Quinam, et quo ordine ab intestato succedant? Resp. Sequentes ordine sequenti succedere: videlicet primo, descendentes defuncti; secundo, ascendentes illius; tertio, collaterales, consanguinei, fratres v. g. illius; quarto, conjux; quinto, fiscus. Ita antiquato jure antiquo statuitur novell. 188. cap. I. II. et III. ac tot. tit. ff. et c. *Unde vir. et uxor.*, totoque tit. c. *de Bonis vacantium*, patebitque ex sequentibus; quia de quovis ordine succedentium horum specialiter agemus.

6. *Graduum computatio in linea recta.* — Quæritur III. Quomodo computentur gradus consanguinitatis in ordine ad dignoscendum, quis sit gradu proximior consanguineus defuncti? Merito præmittitur hæc quæstio subsequentibus Paragraphis: Nam quia in illis dicemus, eum, qui est proximior gradu, esse etiam priorem in successione, ita ut remotiorem excludat, § *Si plures*, *Instit. de Legit. agnat. success.* omnino prius explicare et scire oportet, quomodo computatio graduum fieri debeat ad dignoscendum, quis sit proximior. Itaque Resp. I. In linea recta ascendentium, et descendentium eodem modo computantur gradus consanguinitatis secundum jus civile, quo secundum jus canonicum, ita ut utrobique recepta hæc sit regula unica: « Tot sunt gradus in linea recta ascendente ac descendente, quot sunt personæ una dempta, com-

muni nempe stipite, a quo incipit numeratio : » consequenter « tot gradibus distant in linea recta duæ personæ, de quibus quæritur, inter se, quot sunt personæ a communi stipite, una dempta. » Sic v. g. Pater et filius in primo gradu sunt conjuncti : avus et nepos in secundo : proavus et pronepos in tertio : et sic deinceps. Textu claro can. *Ad sedem*. 2. cau. 35, q. 5. et § 1. ac seqq. *Instit. de Grad. cognat.* caret conclusio omni controversia.

7. *Graduum computatio in linea transversali utriusque juris.* — Resp. In linea collateralis, seu transversali, tam æquali quam inæquali aliter computantur gradus a jure civili in ordine ad capiendam hæreditatem : aliter a jure canonico in ordine ad contrahenda matrimonia. Omnes, textu aperto cit. can. 2. caus. 35. q. 5. De jure canonico enim pro linea collateralis æquali habetur illa regula : « Quot gradibus singulæ personæ, de quibus quæritur, distant a communi stipite, tot gradibus distant inter se. » Pro linea collateralis inæquali autem recepta est sequens regula : « Quot gradibus persona remotior distat a communi stirpe, tot gradibus distant duæ personæ collaterales inter se : » prout magis patebit ex dicendis infra lib. IV. tit. 1. de *Spons. et matrim.* E contra de jure civili pro computandis gradibus lineæ collateralis tam æqualis, quam inæqualis habetur alia, et quidem unica sequens regula : « Tot sunt gradus, quot sunt ex utraque parte, vel linea personæ, una dempta, communi nempe stipite : » consequenter « tot gradibus duæ personæ in linea transversali distant inter se, quot ex utraque parte numerantur personæ usque ad communem stipitem, in quo ambæ conveniunt, una dempta, ipso nempe stipite communi. » Sic v. g. duo fratres secundum jus civile in ordine ad capiendam hæreditatem distant duobus gradibus inter se : quia sunt tres personæ, duo fratres nempe, et pater, in quo tanquam communi stipite conveniunt, consequenter una dempta duo gradus ; hinc de jure civili in linea transversali non datur gradus primus. Pariter duo patruales sunt in quarto gradu inter se ; quia enim utraque parte seu linea usque ad communem stipitem sunt quinque personæ, ipsi nempe duo patruales, duo ipsorum patres, et avus, una autem persona, avo nempe dempto, sunt quatuor personæ, consequenter quatuor gradus. Rursus nepos et patruus, id est frater patris distant inter se tertio gradu

quia nempe usque ad communem stipitem avum scilicet ex utraque parte numerantur quatuor personæ, una vero dempta, sunt tres consequenter tres gradus. Ita unanimis ob claram juris dispositionem arg. tot. tit. *Instit. de Gradib. cognat.* et can. 2. caus. 35, q. 5. ubi etiam exempla afferuntur illis verbis : « Fratres itaque, qui secundum leges sæculares dicuntur in secundo gradu, juxta canones numerantur in primo. Filii fratrum, qui illic numerantur in quarto, hic computantur in secundo : et sic deinceps. » Rationem diversitatis merito servandæ inter canones et jus civile ibidem allegat pontifex diversam causam ; ait namque : « diu ventilatis legibus et sacris canonibus distincte invenimus, ob aliam, atque aliam causam, alteram legum fieri, alteram canonum computationem. In legibus siquidem ob nihil aliud ipsorum graduum mentio facta est, nisi ut hæreditas, vel successio ab una ad alteram personam inter consanguineos transferatur in canonibus vero ob hoc progenies computatur, ut aperte monstraretur usque ad quartam generationem, a consanguineorum nuptiis sit abstinentum, » etc.

8. *Graduum computatio civilis pro successione hæreditaria etiam a jure canonico servatur, et graduum computatio canonica pro matrimonio etiam a jure civili servatur.* — Illud tamen notandum, quod computatio graduum juris civilis in ordine ad successiones hæreditarias non tantum in foro sæculari ac civili sed etiam ecclesiastico et canonico sit observanda ; quia quoad hoc leges civiles approbatae, et canonizatae sunt a sacris canonibus, arg. cit., can. 2. caus. 35, q. 5. Et e contra computatio graduum juris canonici in ordine ad contrahendum matrimonium non tantum in foro ecclesiastico, sed etiam sæculari sit servanda prout ipsi etiam fatentur civilistæ arg. cit., can. 2. caus. 35, q. 5. ut proin verum sit dicere, quoad successione hæreditariam, eodem modo fieri computationem graduum a jure canonico, et civili. Et e contra computationem graduum in ordine ad contrahendum matrimonium, pariter eodem modo fieri ab utroque jure ; consequenter jus utrumque in computatione graduum non nisi penes diversa objecta differre, idque ob rationem numer. præced. allegatam.

§ II.

DE SUCCESSIONE DESCENDENTIUM LIBERORUM NEMPE, NEPOTUM, AC PRONEPOTUM.

9. *Liberi varii afferuntur.* — Quæritur Quinam liberi. et quomodo succedant ab intestato? Ante responsionem notandum, liberos esse in varia differentia : alii enim sunt, et dicuntur spirituales ; alii affines seu privigni ; alii legitimi et naturales simul ; alii legitimi tantum ; naturales tantum. Naturales rursus alii proprie tales ; alii spurii ; alii ex damnato coitu ; alii legitimi. alii non legitimi. Filii spirituales alicujus dicuntur illi, quo quis baptismo, vel confirmatione tenuit. arg. can. 1. caus. 30. q. 3. Et de his certum est, quod penitus nullum habeant jus succedendi ab intestato parentibus suis spiritualibus ; quia nulla inter eosdem habetur ratio consanguinitatis, prout dicitur cit. can. 1. caus. 30. q. 3. Liberi affines, sive privigni sunt et dicuntur respectu vitrici seu novercæ. De quibus pariter certum est, quod in nullo casu ab intestato succedant parenti vitrico, seu novercæ. 1. *Affinitatis*. 7. c. *Communio de Successione*. ibi : « Affinitatis jure nulla successio permittitur » et l. III. C. eod. ibi : « Vitrico privigni successione intestato civili, vel honorario jure non deberi, certissimum est. » His itaque extra omnem controversiam positus, dabimus de aliis liberis conclusiones sequentes.

10. *Liberi legitimi et naturales simul quomodo succedant?* — Resp. I. Liberi primi gradus, naturales et legitimi simul, sive quod idem est, liberi ex legitimo matrimonio procreati omnes sine ulla status differentia, sive feminae, sive mares, sive sui, sive emancipati, sive laici, sive clerici, etiam religiosi in capita et æqualiter ab intestato ita succedunt patri et matri, ut excludant non tantum collaterales consanguineos, v. g. patruos, avunculos, etc. sed etiam ascendentes, et descendentes nepotes, casu quo horum, nepotum nempe patres adhuc in vivis existunt. Unanimis ac certa claris juribus Novell. 118, cap. 1, et Authent. in *Successionem*. c. de *Suis et legitimis*. Ratio desumitur tum ex præsumpta voluntate defunctorum, qui utique liberis suis potius, quam extraneis bona sua congregasse et relinquere voluisse merito censetur : tum ex jure et æquitate naturali, ut ex bonis paternis liberi alimenta consequantur. 1. *Cum ratio* 7, ff. de *Bonis damnat.*

11. *Legitimati per matrimonium, qui? suc-*

cedunt eodem modo, quo legitimi. — Resp. II. Liberi naturales legitimati per subsequens matrimonium, eodem modo, quo legitime nati ab intestato succedunt parentibus § II. *Instit. de Hæredit. que ab intest.* etc. *Tanta* 6. *Qui filii sint legitimi*. et ibi Glossa, y. *Legitim.* cum Barbosa, n. 14 ; Pirhing, h. t. n. 6. Engel, eod. n. 8 ; Gailus, lib. II, observ. 141, n. 1, et communissima aliorum doctentum, legitimatos per subsequens matrimonium per omnia æquiparari legitime natis ; eo quod magna vis matrimonii omnia præcedentia purget Glossa, loc. cit. Dicitur autem proles naturalis per matrimonium legitimari, quando pater illius cum matre, ex qua proles concepta erat, postea contrahit matrimonium, sive dein hoc fiat ante, vel post nativitatem prolis naturalis, etiam in mortis articulo : imo etsi interea aliam duxerit, dummodo aliquando ducat, et dummodo tempore conceptionis habiles ad contrahendum erant, arg. cit. c. *Tanta*. 6. *Qui filii sint legitimi*. et ibi doctores communiter, præsertim Barbosa ; diciturque amplius in lib. IV. cit. tit. *Qui filii sint legitimi*.

12. *Sicut etiam adoptati liberi.* — Resp. III. Filii legitimi tantum, id est adoptivi etiam eodem modo, quo legitime nati æqualiter in capita succedunt adoptanti vel arroganti. l. V. c. de *Suis, et legitimis*. lib. ibi : « Si te parens in cujus potestate fuisti, solemniter in adoptionem dedit cum filiis naturalibus adoptivi patris ante et post acquisitis defuncto ab intestato succedere potes. » Dummodo ante mortem adoptantis per emancipationem adoptatio non dissolvatur l. *Cum in adoptivis*. 10. § II. c. de *Adopt.* Ad successionem tamen agnatorum et cognatorum adoptantis non admittuntur. l. X. § I. c. de *Adopt.*

13. *Legitimati per rescriptum principis, vel comitis palatini, quomodo succedant?* — Resp. IV. Liberi naturales legitimati per rescriptum principis, vel comitis palatini quæque æquali jure cum legitime natis succedunt ab intestato parentibus suis, si tres concurrant conditiones, videlicet Primo, si nulli extent liberi legitimi. Secundo, si pater perfecta generatione matrem ex juxta causa ducere sicque per subsequens matrimonium prolem legitimare non potuit. Et tertio, si proles in legitimationem consenserit. Ita expresse statuitur novell. 74, cap. 1, et novell. 89, cap. ix. Observat tamen circa primam conditionem Gailus, lib. II, observ. 142, n. 7,